

Grzegorz Piekarz

IV Tarnowskie Dni Cecyliańskie (Tarnów, 15–22 listopada 2014 r.)

Liturgia Sacra. Liturgia - Musica - Ars 20/2(44), 569-573

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sławecki. Program: chorał gregoriański ze średniowiecznych zbiorów paulińskich (XIV–XVw.), I nieszpory o św. Pawle Pierwszym Pustelniku.

26 października, godz. 16.30, Opole, kościół OO. Franciszkanów, Plac Wolności 2. Wykonawcy: Polska Orkiestra XVIII Wieku, dyr. Przemysław Jeziorowski. Program: Wojciech Dankowski (ca. 1760 – ca. 1814) *Vesperae solenne D, Missa E Minor, Vesperae D — Dixit et Magnificat*.

Po zakończeniu II Festiwalu *Musica Claromontana* wszystkie zespoły dokonały nagrań przygotowanego repertuaru podczas specjalnej sesji nagraniowej zorganizowanej przez firmę *Musicon*. Prezentowany materiał zostanie wydany w serii: Jasnogórska Muzyka Dawna — *Musica Claromontana*.

O. Nikodem Kilnar OSPPE

IV Tarnowskie Dni Cecyliańskie

(Tarnów, 15–22 listopada 2014 r.)

Tradycją już się stało, że liturgiczne wspomnienie św. Cecylii w Tarnowie jest inspiracją do zorganizowania Tarnowskich Dni Cecyliańskich, które w 2014 r. miały już swoją czwartą edycję. W tym roku odbyły się one w dniach od 15 do 22 listopada i złożyły się na nie koncerty, warsztaty i kursy szkoleniowe, ogólnopolski konkurs organowy oraz jubileusz ks. prof. A. Zająca.

Pierwszym wydarzeniem, które rozpoczęło IV Tarnowskie Dni Cecyliańskie, była audycja organowa uczniów Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Tarnowie. Koncert odbył się 15 listopada 2014 r. (sobota) w kameralnej sali organowej tegoż Studium o godzinie 14.30. W audycji wystąpiła Katarzyna Sacha (rok III) z klasy organów mgra Sławomira Barszcza, Justyna Pieprzka (rok III) z klasy organów autora niniejszego sprawozdania, Jakub Kapała (rok IV) z klasy organów mgra Wiesława Kaczora oraz Paweł Grabczyński (rok III) z klasy organów mgra Wojciecha Szczerby. Całość koncertu poprowadził mgr Wojciech Szczerba. Audycja była wspaniałą lekcją pogładową dla młodszych adeptów sztuki organowej i równocześnie uczniów Diecezjalnego Studium Organistowskiego, którzy mogli posłuchać, jak grają ich koledzy.

W kolejnym dniu — 16 listopada — mieliśmy dwie odsłony Tarnowskich Dni Cecyliańskich. O godzinie 15.00 w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Tarnowie odbył się koncert muzyki chóralnej i organowej w wykonaniu Chłopięcego Chóru Katedralnego *Pueri Cantores Tarnovienses* oraz pierwszego organisty tamtejszego kościoła, mgra Wojciecha Szczerby. Koncert poprowadził ks. mgr Piotr

Pasek — wicedyrektor Muzeum Diecezjalnego w Tarnowie. Na koncert chórалny złożyły się dzieła mistrzów renesansu, takich jak G.P. da Palestrina (*Kyrie z Missa Papae Marcelli*, *Lauda Sion* oraz *Surrexit pastor bonus*), Tomasso L. de Victoria (*Ave Maria*, *Pueri haebreorum*), Wacława z Szamotuł (*Ego sum pastor bonus*) i Mikołaja Gomółki (*Pana ja wzywać będę*, *Nieście chwałę mocarze*) oraz dzieła współczesnych kompozytorów: Tadeusza Szeligowskiego (*Angeli słodko śpiewali*, *Regina caeli laetare*), Tadeusza Paciorkiewicza (*Ave Regina caelorum*) czy Józefa Świdra (*Moja piosnka*). Całością dyrygował niżej podpisany. W przerwach między poszczególnymi częściami chórалnymi zabrzmiała muzyka organowa. Licznie zebrani melomani mogli usłyszeć m.in. *Sonatę c-moll* (I i II część) Felixa Mendelssohna-Bartholdy'ego oraz *Les cloches de Hinckley* (24 *Pieces de fantaisie*, *Suite No. 4*, op. 55) Louisa Vierne'a.

Drugą odsłoną artystyczną tego dnia była audycja uczniów Zespołu Szkół Muzycznych z Tarnowa, która odbyła się o godzinie 17.00 w kościele parafialnym Najświętszej Maryi Panny Szkaplerznej w Szynwałdzie. Wystąpiło trzech uczniów z klasy organów mgra Wiesława Kaczora: Katarzyna Sacha, Jakub Gawełek oraz Marcin Kucharczyk.

Kolejnym wydarzeniem IV Tarnowskich Dni Cecyliańskich były warsztaty klawesynowe na temat realizacji *basso continuo* ze szczególnym uwzględnieniem artykulacji i frazy, poprowadzone przez prof. Bogumiłę Gizbert-Studnicką z Akademii Muzycznej w Krakowie — wybitnego muzyka i pedagoga. Odbyły się one we wtorek 18 listopada w budynku Diecezjalnego Studium Organistowskiego. Wszyscy uczestnicy warsztatów mogli nie tylko usiąść wokół klawesynu, by mieć także wzrokowy kontakt z zasiadającym przy instrumencie, ale otrzymali także materiały nutowe, w oparciu o które odbywało się szkolenie. Warsztaty odbyły się w dwóch częściach: 11.00–14.00 i 15.00–18.00. Wszystkim uczestnikom warsztatów udzielił się nie tylko niezwykle kunszt wykonawczy i dydaktyczny (każdy z uczestników musiał usiąść przy klawesynie), ale przede wszystkim radość i entuzjazm, z jakim prowadząca przekazywała swoją wiedzę uczestnikom.

Po jednodniowej przerwie mogliśmy znowu uczestniczyć (20 listopada) w warsztatach — tym razem organowych, prowadzonych przez wybitnego improwizatora, dra hab. Tomasza Orłowa z Katowic. Temat zajęć brzmiał: *Improwizacja organowa jako sztuka kreacji artystycznej*. W szkoleniu wzięli udział nie tylko uczniowie naszego Studium i Zespołu Szkół Muzycznych w Tarnowie, ale także uczniowie wraz ze swymi pedagogami ze szkół z Kielc, Gliwic, Wrocławia i Legnicy. Przyjechała też niemała grupa naszych absolwentów, którzy są już wykwalifikowanymi organistami i na co dzień pełnią posługę organisty w parafiach. Na zajęciach prowadzonych przez profesora nie było w ogóle sztuki tzw. odtwórczej, tylko i wyłącznie improwizacja, co dla niektórych było sporym wyzwaniem. Niemniej jednak niektórzy, mimo stresu, odważyli się usiąść przy instrumencie, dla innych zajęcia z pewnością były wielką inspiracją do większego zainteresowania się tą dziedziną sztuki

organowej. Zajęcia były przeprowadzone w dwóch częściach: 10.00–13.00 i 14.00–15.30. O godz. 16.00 już sam T. Orłow zasiadł do kontuaru i wykonał koncert oparty tylko na improwizacji. Program koncertu był następujący: 1. Improwizowana fantazja i fuga w stylu niemieckiego baroku. 2. Dwa improwizowane preludia chorałowe na temat pieśni *Bądźże pozdrowiona: trio — cantus firmus alt, organo pleno — cantus firmus bas*. 3. Improwizowana toccata w stylu włoskim *per l'Elevezione*. 4. Improwizowana *passacaglia* na temat pieśni *Jezu, Jezu do mnie przyjdź*. 5. Improwizowana sonata w stylu neoromantycznym: cz. 1 — *Vivace*, cz. 2 — *Cantabile* oraz cz. 3 — *Fuga–Finale*. Owacji nie było końca, dlatego Profesor na *bis* zasiadł do fortepianu i wykonał dwie ballady — także improwizując.

W kolejnym dniu Dni Cecyliańskich — 21 listopada — zorganizowany został już po raz czwarty Ogólnopolski Konkurs Organowy Uczniów Diecezjalnych Studium Organistowskich. Konkurs odbył się w Diecezjalnym Studium Organistowskim w Tarnowie, a udział w nim wzięli młodzi adepci sztuki organowej reprezentujący sześć ośrodków: Kielce (Bernadetta Maria Kobyłecka), Opole (Aleksandra Magdalena Koncewicz oraz Halina Palmer-Piestrak), Gliwice (Patrik Pfeifer), Wrocław (Jan Surma oraz Szymon Woźniak), Legnica (Filip Borkowski oraz Jakub Haraś) oraz Tarnów (Anna Maria Chruściel, Justyna Pieprzka, Katarzyna Sacha, Paweł Józef Grabczyński, Jakub Jan Kapała oraz Paweł Szczepan Nowak). Przesłuchania konkursowe rozpoczęły się o godzinie 10.00 i trwały do godz. 13.30. Każdy z uczestników miał wykonać obowiązkowo preludium i fugę z 8 małych preludiów i fug J.S. Bacha, dowolny chorał z *Orgelbüchlein* oraz utwór dowolny wybrany przez wykonawcę. Całość programu nie mogła przekroczyć 15 minut. W *jury* konkursu zasiadli: dr hab. Tomasz Orłow z Katowic — przewodniczący, mgr Gabriela Czurlok z Opola oraz mgr Wiesław Kaczor z Tarnowa. Na wyniki uczestnicy konkursu musieli poczekać do wieczora.

Wcześniej zostali zaproszeni do katedry na godz. 19.00 na recital organowy w wykonaniu organisty bazyliki katedralnej — mgra Sławomira Barszcza. W programie znalazły się cztery utwory: Dietricha Buxtehudego — *Preludium i fuga g-moll*, Jana Sebastiana Bacha — *Aria F-dur BWV 587*, Friedricha Christiana Mohrheima — *Preludium chorałowe: „Ein feste Burg ist unser Gott”* oraz Charlesa Tousnemi — *Chorał allelujatyczny nr 2* (z cyklu *L'Orgue Mystique*).

Po koncercie nadszedł czas na ogłoszenie wyników przedpołudniowego konkursu organowego. Pierwsze miejsce *jury* przyznało *ex aequo* Annie Marii Chruściel z Tarnowa (klasa organów mgr. W. Kaczora) oraz Justynie Pieprzka także z Tarnowa (klasa organów ks. dr. G. Piekarza). Drugie miejsce (także *ex aequo*) otrzymali Aleksandra Magdalena Koncewicz z Opola (klasa organów mgr G. Czurlok) oraz Patrik Pfeifer z Gliwic (klasa organów mgr M. Jurczyk). Trzecie miejsce przyznano Katarzynie Sacha z Tarnowa (klasa organów mgr. S. Barszcza). *Jury* postanowiło przyznać także jedno wyróżnienie — dla Jakuba Kapały, także z Tarnowa (klasa organów mgr. W. Kaczora).

Poziom konkursu z roku na rok jest coraz wyższy, a dodatkowo cieszy fakt, że młodzi adepci sztuki organowej z różnych części Polski przyjeżdżają do Tarnowa, by porównać swoje umiejętności z innymi.

Ostatni dzień obchodów cecylińskich w Tarnowie przypadł w samo liturgiczne wspomnienie św. Cecylii. Głównym punktem IV Tarnowskich Dni cecylińskich była bowiem uroczysta Msza św. pod przewodnictwem pasterza diecezji, bpa Andrzeja Jeża, w tarnowskiej katedrze. Była ona połączona z jubileuszem 70 urodzin oraz 45 rocznicy święceń kapłańskich ks. prof. dra hab. Andrzeja Zająca. Na Mszy św. o godz. 12.00 śpiewały połączone chóry: Chłopięcy Chór Katedralny *Pueri Cantores Tarnovienses*, którego założycielem i długoletnim dyrygentem był czcigodny jubilat, oraz Mieszany Chór Diecezjalnego Studium Organistowskiego, który przez wiele dekad aż do chwili obecnej jest prowadzony przez ks. prof. A. Zająca. Połączone chóry wykonały następujący program: na wejście *Cantantibus organis* (A. Chlondowskiego), *Alleluja* (J. Gładysza), na ofiarowanie unisono *Cecylio Panno śpiewna*, na Komunię *Sacris solemnibus* (J. Surzyńskiego), na dziękczynienie *Będę błogosławił Pana* i na zakończenie zabrzmiało *Laudate Dominum* w opr. ks. K. Pasionka. *Missa „De Angelis”* została wykonana w ramach części stałych. W homilii ks. biskup zwrócił uwagę na fakt, że ks. A. Zając zawsze był tarczą broniącą liturgię i muzykę Kościoła tarnowskiego i nie tylko przed bylejąkością, kiczowatością i tandetą. Zawsze dbał, by muzyka w liturgii była piękna i na wysokim poziomie liturgicznym. Po liturgii wszyscy zaproszeni goście udali się wraz z jubilatą i ks. biskupem na uroczysty obiad do Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie.

Ostatnią odsłoną obchodów cecylińskich w Tarnowie był recital organowy w wykonaniu absolwentów Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Tarnowie z klasy organów ks. prof. Andrzeja Zająca. Poprzedziły go życzenia złożone przez społeczność Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Tarnowie drogiemu jubilatowi. Następnie swoje umiejętności zaprezentowało trzech absolwentów DSO w Tarnowie: najmłodszy (z roku 2013) — Mateusz Marta, wykonując *Preludium i fugę c-moll* BWV 546 J.S. Bacha oraz *Sortie in Es* Louisa Jamesa Alfred Lefebure-Wely, po nim wystąpił Paweł Stanosz (absolwent z 2009 r.), który wykonał *Fantazję G-dur* BWV 572 J.S. Bacha oraz *Toccatę z V Symfoni f-moll* op. 42 Charlesa Marie Widóra. Jako ostatni zaprezentował swój program Wiesław Kaczor (absolwent ks. Zająca z 1994 r.), na który złożyły się dwa utwory: *Fuga Sopra il Magnificat* BWV 733 J.S. Bacha i *Toccatą i fugę* Maxa Regeera op. 129. Po koncercie wszyscy wykonawcy wraz z pedagogami udali się wraz z ks. prof. Zającem na spotkanie przy kawie w pokoju nauczycielskim DSO w Tarnowie.

IV Tarnowskie Dni Cecylińskie przeszły do historii. W tym miejscu trzeba wspomnieć, by także w ten sposób wyrazić swoją wdzięczność, tych wszystkich, którzy przyczynili się do zorganizowania i sprawnego przebiegu niniejszego wydarzenia. W pierwszej kolejności słowa wdzięczności należą się ks. bp. ordynariuszowi naszej diecezji ks. bp. Andrzejowi Jezowi za objęcie swoim patronatem wydarzenia

i ufundowanie nagród dla laureatów konkursu organowego. Słowa wdzięczności należą się także instytucjom, które współpracowały z Wydziałem Muzyki Kościelnej Kurii Diecezjalnej w Tarnowie: Zespół Szkół Muzycznych w Tarnowie, Bazylika Katedralna w Tarnowie oraz Diecezjalne Studium Organistowskie w Tarnowie.

W sposób szczególny słowa wdzięczności należą się pedagogom naszego Studium: mgr. Słowomirowi Barszczowi, mgr. Wiesławowi Kaczorowi oraz mgr. Wojciechowi Szczerbie, którzy wraz z piszącym te słowa stanowili Komitet Organizacyjny wszystkich wydarzeń odbywających w ramach Dni Cecyliańskich, za ich inspiracje i nowe pomysły, ofiarność, zapał i wspaniały przykład dawany młodym adeptom sztuki organowej zatroskania o poziom muzyki sakralnej w naszej diecezji.

Wszystkim, w miarę ich zaangażowania w organizację IV Tarnowskich Dni Cecyliańskich, niech Pan Bóg po trzykroć wynagrodzi.

Ks. Grzegorz Piekarz

Recenzje i omówienia nadesłanych książek

LITURGIKA

MATIAS AUGÉ, *Rok liturgiczny. To sam Chrystus, który trwa w Kościele*, tłum. Krzysztof Stopa, Kraków: „Homo Dei” 2013, 356 s., ISBN 978-83-62579-91-4.

Publikacja zachowuje swoją oryginalność pośród licznych opracowań na temat roku liturgicznego, gdyż autor w trakcie prezentacji stara się uwypuklić teologiczny, a także duchowy wymiar roku liturgicznego. Nie pomija także aspektów historycznych i celebracji.

Prezentacja zagadnienia trzyma się schematu opartego na własnej, wewnętrznej logice autora, który najpierw podaje kryteria metodologiczne, aby wyjaśnić, w jaki sposób zamierza podejść do zagadnienia (rozdział 1). Następnie zajmuje się tematyką czasu liturgicznego, gdyż rok liturgiczny sytuje się w relacji między czasem historii zbawienia a czasem celebracji tajemnicy zbawienia (rozdział 2). W dalszej części autor trzyma się metody historyczno-genetycznej, aby pokazać, że rok liturgiczny narodził się z misterium Paschy, a następnie stopniowo rozrastał się w ciągu pierwszych trzech wieków (rozdział 3). Dopelnieniem tej problematyki jest krótki rozdział 4 na temat kalendarza liturgicznego. Po nim szczególną uwagę poświęcił niedzieli, która jako dzień Pański i tygodniowa Pascha jest pierwszą celebracją liturgiczną pojawiającą się w historii (rozdział 5). Następnie prezentuje studium corocznej Paschy i jej rozwoju w liturgii rzymskiej (rozdziały 6, 7 i 8) oraz analizuje cykle liturgiczne: okres objawienia się Pana (rozdział 9) i okres zwykły (rozdział 10), a także święta idei (rozdział 11), kult Maryi (rozdział 12) oraz aniołów i świętych